24

නිවන් මගෙහි බීජය ශ්‍රද්ධාවයි

අප බුදුරජාණන් වහන්සේ දිනක් මගධ ජනපදයෙහි ඒකනාලා නම් බ්‍රාහ්මණ ගමට වැඩි සේක. ඒ කුඹුරු සී සාන, වපුරන කාලයකි. එම ගමෙහි කසීභාරද්වාජ නම් ධනවත් බමුණෙක් සිය පිරිස ද සමගින් පන්සියයක් නගුල් යොදා ගනිමින් තම කුඹුරු යාය සී සාමින් සිටියේ ය. අප භාග්‍යවත් බුදුරජාණන් වහන්සේ මෙම ස්ථානයට පිඬු පිණිස වැඩම කළේ ඒ අතරතුරයි. එම දර්ශනයෙන් බොහෝ දෙනා ප්‍රසාදයට පත් වුව ද කසීභාරද්වාජ බමුණාට තරහ ගියේ ය. එහි දී ඇතිවූ සංවාදයේ කොටසක් මෙසේ ය.

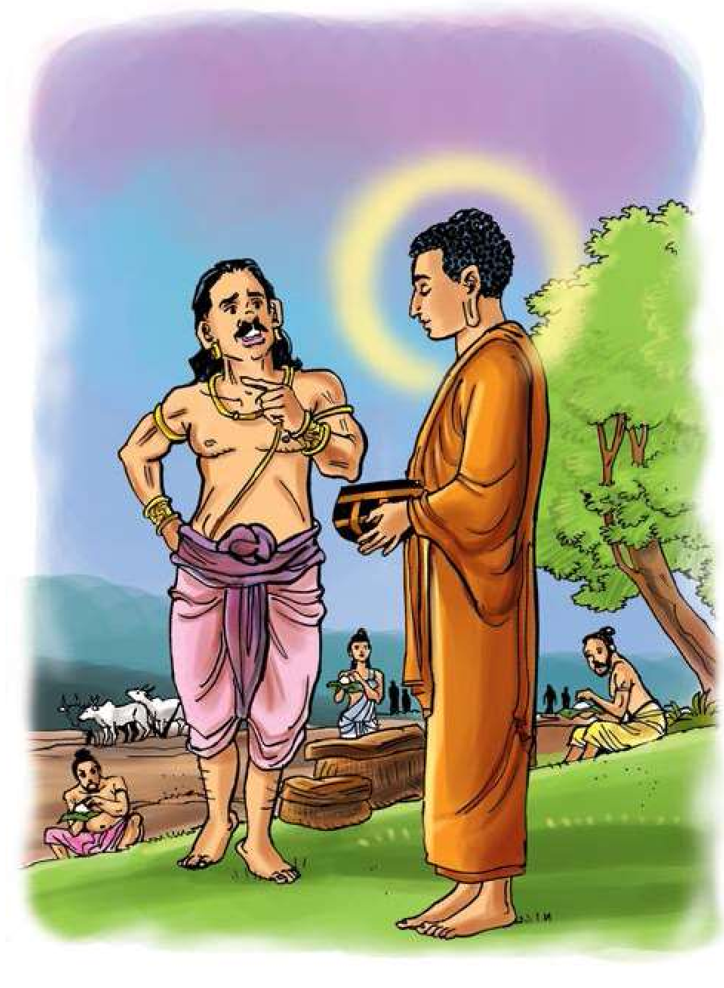

බමුණා :- "ශ්‍රමණය, මම සී සාමි. වපුරමි. සී සා වපුරා අනුභව කරමි. ඔබ ද එසේ කරන්න. සී සාන්න, වපුරන්න, සී සා වපුරා අනුභව කරන්න."

බුදුරජාණන් වහන්සේ :- "බ්‍රාහ්මණය, මම ද සී සාමි. වපුරමි. සී සා වපුරා අනුභව කරමි"

බමුණා :- "ශ්‍රමණය මට ඔබගේ වියගහ හෝ නගුල් හෝ හීවැල හෝ කෙවිට හෝ ඔබගේ ගවයන් හෝ නොපෙනේ."

බුදුරජාණන් වහන්සේ :- "බ්‍රාහ්මණය, ශ්‍රද්ධාව මාගේ බීජයයි. තපස මගේ වැස්සයි. ප්‍රඥාව මගේ වියගස සහ නගුලයි. ලජ්ජාව මගේ නගුලිසයි. මනස යොතයි. සිහිය මාගේ සීවැල හා කෙවිටයි."

මේ ආකාරයට අප බුදුරජාණන් වහන්සේ බුදු දහම අනුව සී සෑම කුමක් දැයි කසීභාරද්වාජ බමුණාට පැහැදිලි කොට දුන්හ. "බමුණ, මාගේ මේ සීසෑම අමෘත ඵලය නම් වූ නිවන පිණිස වෙයි. මේ සී සෑම සිදු කිරීමෙන් සියලු දුකින් මිදිය හැකි ය." මෙම දේශනාව ශ්‍රවණය කිරීමෙන් අනතුරුව කසීභාරද්වාජ බමුණා බුදුරජාණන් වහන්සේ, ධර්ම රත්නය මෙන් ම සංඝ රත්නය කෙරෙහි ද ප්‍රසාදයට පත්ව තෙරුවන් සරණ ගියේ ය. උපාසකයකු බවට පත්වී ය. මෙම බුද්ධ දේශනාව අනුව, ඒ අමාඵල නෙළා ගැනීමට අප වගා කළයුතු බීජය නම් ශ්‍රද්ධාව ය. නිවන් මග ගමන් කිරීම ඇරඹෙනුයේ ශ්‍රද්ධා වෙති.

ශ්‍රද්ධාව

බුදු දහමේ පරම නිෂ්ඨාව නිර්වාණයයි; ප්‍රඥා ප්‍රතිලාභයයි. එනම් ඇති තතු ඇති සැටියෙන් දැකීමයි. එහි ආරම්භය ශ්‍රද්ධාව ය. ප්‍රබුද්ධ ආගමික සංවේදී භාවයයි. ත්‍රිවිධ රත්නයෙහි ගුණ දැන උපදවාගත් ප්‍රසාදයයි. ත්‍රිවිධ රත්නය පිළිබඳ භක්තිය විශ්වාස මාත්‍රය හෝ ඇදහිලි නොවේ. එම නිසා බුදු දහමේ ශ්‍රද්ධාව පිළිබඳ සුවිශේෂී අවධානයක් යොමු කෙරේ. එය විවිධාකාරයෙන් විස්තර වෙයි.

1. බුදුගුණ දැක තේරුම් ගෙන ඇති වන පැහැදීම ශ්‍රද්ධාවයි

"සද්ධා සම්පදාව කවරේ ද, මෙලොවෙහි කුලපුත්‍රයෙක් සැදැහැවත් වූයේ තථාගතයන් වහන්සේගේ බුද්ධත්වය පිළිගනියි. ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ අරහත් වෙති. සම්මා සම්බුද්ධ වෙති. විජ්ජාචරණ සම්පන්න වෙති. සුගත වෙති. ලෝකවිදූ වෙති. අනුත්තර පුරිසදම්ම සාරථී වෙති. දෙව් මිනිසුනට ශාස්තෘ වෙති. බුද්ධත්වයට පත් වූවෝ වෙති. භාග්‍යවත් වෙතියි දනියි, දකියි. මෙය ශ්‍රද්ධා සම්පදා නම් වේ," යැයි බුදුරජාණන් වහන්සේගේ ගුණ

දැන බුද්ධත්වය පිළිබඳව ඇති වන්නා වූ අවබෝධයෙන් යුත් පැහැදීම ශ්‍රද්ධාව නමින් හැඳින්වේ.

2. තෙරුවන් ගුණ, කර්මය සහ කර්ම පල පිළිබඳ ඇදහීම ශ්‍රද්ධාවයි

යම් සැදැහැවතකු තුළ බුදුරජාණන් වහන්සේ නව අරහාදී බුදු ගුණවලින් යුක්ත ය, උන් වහන්සේ විසින් දේශිත ශ්‍රී සද්ධර්මය ස්වක්ඛාතාදී සයවැදෑරුම් දහම් ගුණයන්ගෙන් යුක්ත ය, එමෙන් ම භික්ෂූන් වහන්සේලා සුපටිපන්න ආදි නව වැදෑරුම් සඟ ගුණයන්ගෙන් යුක්ත ය, යන පිළිගැනීමෙන් කර්මය සහ එහි පල විපාක පිළිගැනීමත් ශ්‍රද්ධා නම් වෙයි. (සද්ධෝ හෝති සද්දහති - රතනත්තයං කම්මඵලන්ති) මෙම නිර්වචනයට අනුව තෙරුවන් ගුණ දැන හැඳින ගැනීම හා කර්මය සහ කර්ම ඵලය දැන හැඳින පිළිගැනීම ශ්‍රද්ධාව නමින් හැඳින්වේ.

මේ පැහැදීම නැත්නම් කිසිවකු ශාස්තෘවරයා වෙත ඇදී එන්නේවත්, උන් වහන්සේගේ දහමට ඇහුම්කන් දෙන්නේවත් නැත. මෙය අදෘශ්‍යමාන බලවේගයකට හෝ ජීවමාන පුද්ගලයකුට හෝ වස්තුවකට හෝ බිය වීමෙන් සිදු වන්නක් නොවේ. "සද්ධා" නම්, අවබෝධය හේතු කොට ගෙන ඇති වන පැහැදීම ය. එය කුසල පක්ෂයෙහි උපදනා ශෝභන චෛතසිකයකි. ශ්‍රද්ධාව බුද්ධ දේශනාවන්හි විවිධාකාරයෙන් දක්වා තිබේ. එනම් ශ්‍රද්ධා ව බලයක්, ඉන්ද්‍රියක්, චරණ ධර්මයක්, සම්පදාවක්, ආර්ය ධනයක්, බෝධි පාක්ෂික ධර්මයක් යනාදි වශයෙනි.

බෞද්ධයකු විසින් **බල** පහක් වැඩිය යුතු යැයි දෙසූ බුදුරජාණන් වහන්සේ, ඒවා නම් සද්ධා බලය, විරිය බලය, සති බලය, සමාධි බලය හා පඤ්ඤා බලය යයි වදාළහ. ශ්‍රද්ධාව **ඉන්ද්‍රිය** ධර්මයක් ලෙස ද දක්වා ඇත. එයින් එහි වැදගත්කම පැහැදිලි වේ. 'ඉන්ද්‍ර' යනු 'නායක' 'ප්‍රධාන' යන අරුත් ඇති පදයකි. ශ්‍රද්ධාව කුසල ධර්ම විෂයයෙහි ප්‍රධානත්වයක් උසුලන හෙයින් ද, කුසල සිතිවිලිවලට පෙරටු වන හෙයින් ද එසේ ඉන්ද්‍රිය ධර්මයක් ලෙස දක්වා ඇත. නව අරහාදී බුදුගුණ අතර තෙවැන්න 'විජ්ජාචරණ සම්පන්න' යන්නයි. **චරණ** ධර්ම නම් වූ පිළිපැදිය යුතු කරුණු පහළොවක් එහි එයි. ශ්‍රද්ධාව ද එහි ඇතුළත් වේ. 'චරණ' යනු පාදයට නමකි. හැසිරීම සඳහා, ගමන් යාම සඳහා පාදය අවශ්‍ය වේ. නිර්වාණ නමැති නිෂ්ඨාව කරා යන ගමනට චරණ ධර්ම උපකාරී වෙයි. ශ්‍රද්ධා, ශීල, ශ්‍රැත, ත්‍යාග, ප්‍රඥා ආදී වැඩිය යුතු ගුණ ධර්ම පහක් ඇතැයි වදාළ තැන්හි ද මුලට දක්වා ඇත්තේ ශ්‍රද්ධාවයි. බුදුරජාණන් වහන්සේ දීඝජානුකෝලිය පුත්‍රයාට පරලොව දියුණුවට, මෙලොව දී වැඩිය යුතු සම්පදා හතරක් වදාළහ. සද්ධා **සම්පදා**, සීල සම්පදා, චාග සම්පදා, පඤ්ඤා සම්පදා යනුවෙනි. මෙය දියුණුව ඇති කරන ධනයකි. ගිහි දිවියක් ගත කරන පුද්ගලයා සැදැහැවත් විය යුතු ය. සද්ධාව **ධනයක්** වනුයේ එහි ඇති අගය නිසා ය. ධනයක්, වස්තුවක් ඇති තැනැත්තා දිළින්දෙක් නොවේ. එසේම සද්ධා ධනය නිසා කායික,

මානසික වශයෙන් දුකක් ඇති නොවේ. සද්ධාව, ශීලය, හිරි, ඔත්තප්ප, සුත, චාග, ප්‍රඥා යන සප්තාර්ය ධනය යමකු තුළ ඇත්නම් ඔහු ආධ්‍යාත්මික වශයෙන් ධනවත් පුද්ගලයකු ලෙස බුදු දහමෙහි දක්වා තිබේ.

සත්ත්වයා සසරට බැඳ තබන කාම, භව, දිට්ඨි සහ අවිජ්ජා යන සැඬ පහරින් එතෙර වීමට ද ශ්‍රද්ධාව තිබිය යුතු ය. එය පුද්ගලයාට දෙලොව සලසන සිතුමිණකි.

ශ්‍රද්ධාවේ මූලික ප්‍රභේද

සරණ යෑම යනු හුදෙක් ඇදහීමක්, විශ්වාසයක් හෝ නොවිමසා කරනු ලබන පිළිගැනීමක් නොවේ. එසේ ම එය නොපෙනෙන බලයක් කෙරෙහි භය නිසා ඇති වන භක්තියක් ද නොවේ. බෞද්ධයකු තෙරුවන් සරණ යා යුත්තේ ද සියලු බෞද්ධ පිළිවෙත් සම්පූර්ණ කළ යුත්තේ ද ශ්‍රද්ධාව පෙරදැරි කොට ගෙන ය. එහි මූලික ප්‍රභේද දෙකකි.

1. අමූලිකා ශ්‍රද්ධා
2. ආකාරවති ශ්‍රද්ධා

1. අමූලිකා සද්ධා

අමූලිකා සද්ධාව භක්තිය යන්නට සමීප ය. එය අවිචාරවත්, පදනමක් නැති ඇදහිල්ලකි. හුදු පිළිගැනීම් මාත්‍රයකි, නොවිමසා පිළිගැනීමකි. හේතු යුක්ති සහගත නොවන, අවිචාරශීලී, පදනම් විරහිත අප්‍රබුද්ධ ප්‍රසාදයකි. වරක් බමුණු පිරිසක් කැටිව බුදුරදුන් හා මන්ත්‍රණය කරනු පිණිස චංකී බ්‍රාහ්මණ තෙමේ පැමිණියේ ය. මෙහි දී බුදුරදුන් කෙරෙහි ප්‍රසාදයට පත්ව සිටි චංකී බමුණා අසල සිටි, වේදයෙහි හසළ කාපටික මානවකයා හා බුදුරදුන් අතර සංවාදයක් ඇති විය. මෙම සංවාදය අනුව තම ශාස්තෘවරයා කෙරෙහි මොවුන්ගේ පිළිගැනීම පදනමක් නැති පිළිගැනීමක් බව පැහැදිලි විය. එය බුදු සමයෙහි ප්‍රතික්ෂේප කරනු ලැබේ. **"යම් සේ එකිනෙකාට බැඳුණු අන්ධයින් වැලක් වේ ද? එහි පළමු අන්ධයා ද මග නොදකියි. මැද සිටින අන්ධයා ද නොදකියි. අග සිටින්නා ද නොදකියි."** ඊට සමාන වූ බමුණන්ගේ අන්ධානුකරණය, අනවබෝධය සහිත අවිචාරවත් පිළිගැනීම බුදුසමය ප්‍රතික්ෂේප කරයි.

2. ආකාරවති සද්ධාව

බුද්ධ ධම්ම සංඝ යන ත්‍රිවිධ රත්නය පිළිබඳ විචාරශීලී, පදනම් සහිත ප්‍රබුද්ධ ප්‍රසාදය ආකාරවති සද්ධාව ය. කරුණු දැන හේතු යුක්ති පදනම් සහිතව තෙරුවන් පිළිගැනීම ය. කරුණු දැන උපදවාගත් පැහැදීම (පසාද) නම් වේ. "අමූලිකා ශ්‍රද්ධාව" බැහැර

කරන බුදු සමය අගය කරන්නේ ආකාරවතී ශ්‍රද්ධාවයි. "ආකාර" යනුවෙන් හේතු සහගත බව කියැවෙයි. යම් පුද්ගලයෙක් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සම්‍යක් සම්බුද්ධ යැයි ද ධර්මය මැනවින් ප්‍රකාශිත යැයි ද සංඝයා නිවැරැදි මගට පිවිස ඇතැයි ද සකාරණව පහදී නම් ඒ ආකාරවතී ශ්‍රද්ධාව ය. මේ ශ්‍රද්ධා ප්‍රතිලාභයට පැමිණෙන්නේ සදහම් ඇසීමෙනි. ශාස්තෘන් වහන්සේ මනා ලෙස, පැහැදිලිව, ප්‍රණීතව, පච්-පිං පහදමින් ධර්ම දේශනා කරන කල්හි ඒ ධර්මයෙහි පැහැදී, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සම්‍යක් සම්බුද්ධ බව, ධර්මය ස්වාක්ඛාත බව, සංඝයා සුප්‍රතිපන්න බව නිශ්චය කර ගනියි. ශාස්තෘ ප්‍රසාදයට පැමිණෙයි. මෙය ආකාරවතී ශ්‍රද්ධාව නම් වෙයි. ශ්‍රද්ධාව පිළිබඳ ප්‍රභේද සතක් පෙළ අටුවායෙන් දත හැකි ය.

1. සම්පසාදන ලක්ඛණ සද්ධා
2. සම්පක්කන්ධන ලක්ඛණ සද්ධා
3. සද්දහන සද්ධා
4. ඔක්කප්පන සද්ධා
5. ආගම සද්ධා
6. අධිගම සද්ධා යනුයි.

සම්පසාදන ලක්ඛණ සද්ධා යනු අපිරිසිදු ජලය පිරිසිදු කිරීමට හැකි මැණිකක් සේ සිත පිරිසිදු කෙරෙන ස්වභාවයයි. සක්විති රජකු සතු උදක ප්‍රසාද මාණික්‍යය, කැළඹී. අපිරිසිදු වූ ජලයකට දැමූ විට එම ජලය පිරිසිදු වේ. එසේ ම සිත පහදවන ස්වභාවය සම්පසාදන ලක්ඛණයයි. පැහැදුණු ජලය පිරී ඇති වැවක අවට ඇති ගස්වල ඡායාව ඒ ජලයෙහි පිරිසිදුව වැටෙන්නාක් මෙන් පහන් සිත්හි ද තෙරුවන් ගුණ මනාව පිහිටයි. **සම්පක්කන්ධන ලක්ඛණ සද්ධා** යනු පුද්ගලයකුට කුසල් සිදු කර ගැන්මට ද කළ කුසල් තවතවත් දියුණු කර ගැනීමට ද උපකාර වන ශ්‍රද්ධාවයි. යම්කිසි වැදගත් කාර්යයකට ඉදිරිපත් වීමට බියෙන් සිටින පිරිසක් මැදට පැමිණෙන වීර පුරුෂයෙක් එම පිරිස එම වැදගත් කාර්යයෙහි යොදවා සාර්ථක ප්‍රතිඵල පෙන්වා දෙන්නාක් මෙන් යම්කිසි ධර්මතාවක් යමකුට කුසල ධර්ම කිරීමටත් මනස තුළ සත් ගුණයන් වර්ධනය කර ගැනීමටත් පූර්වංගමව පවතී ද, එය සම්පක්කන්ධන ලක්ඛණ ශ්‍රද්ධාවයි. **සද්දහන සද්ධා** යනු කිසිදු සැකයක් නැතිව තෙරුවන් ගුණ පිළිගැනීම ලක්ෂණ කොට ඇති ශ්‍රද්ධාවයි. කර්ම ඵල, පටිච්ච සමුප්පාද ආදී ධර්ම කෙරෙහි සැකයකින් තොර පිළිගැනීම සද්දහන ලක්ෂණය වේ. බුද්ධාදී රත්නත්‍රය පිළිබඳව ඇති දිව්‍ය, බ්‍රහ්ම, මාර, මනුෂ්‍ය ආදි වූ කිසිවකුටත් නොසෙල්විය හැක්කේ **ඔක්කප්පන සද්ධාව ය.** යම් දෙයක් පිළිබඳව ඇති අවබෝධය හේතු කොටගෙන සකාරණව සිතා අනුභූතියෙන් ඇතිකර ගන්නා නිසැක බව කිසිවකුටත් බිඳිය නොහැකි ය. කවර හෝ හේතුවක් නිසාවත් යමකු තෙරුවන් කෙරෙහි ඇති කරගත් ශ්‍රද්ධාව නොබිඳේ නම් එබඳු වූ ශ්‍රද්ධාව 'ඔකප්පන ශ්‍රද්ධාව' නමින් හැඳින්වේ. බුද්ධත්වය, පසේ බුද්ධත්වය හෝ මහරහත් බව යන තුන්තරා බෝධියෙන් එකක් අධිගම කොට ගෙන ම සසර දුක් නසමි'යි යන අදහස ඇතිව කුසල් දහම් පිරීම් වශයෙන් පවත්නා ශ්‍රද්ධාව **ආගම ශ්‍රද්ධාව** ය. **අධිගම ශ්‍රද්ධා** යනු මාර්ග ඵලාදිය ලබාගත් මහෝත්තමයන් වහන්සේලා තුළ උපදින ශ්‍රද්ධාවයි. විශේෂයෙන් සිව් මඟින් කළ යුතු කාර්යය නිමකළ සෝවන් ආදි මඟ ඵල ලැබූ ආර්ය උතුමන්ගේ ශ්‍රද්ධාව මෙනමින් හැඳින්වේ. බෞද්ධ දරුවන් වශයෙන් අප ද

සැදැහැවත් විය යුතු ය. එය බෞද්ධ ජීවිතයක මූලික ලක්ෂණය වේ. අනාගත අභිවෘද්ධියට අවශ්‍ය ආශීර්වාදය ලැබෙන්නේ ද බාධක ජය ගෙන ඉදිරියට යාමට හැකි වන්නේ ද අප සැදැහැවත් වූ විටයි. කෛරාටික, රළු, නපුරු ගති පැවතුම් හැර දමා සිනිඳු සිත් ඇති සංවේදී ප්‍රියශීලී දරුවන් වීමට ද සැදැහැවත්කම අපට උපකාරී වෙයි.

සාරාංශය

පැහැදීම, ප්‍රසාදය යන වදන්වල කියැවෙන ශ්‍රද්ධාව බෞද්ධ ප්‍රතිපදාවේ මූල බීජයයි. තුණුරුවන්හි ගුණ දැනගෙන අවබෝධයෙන් ක්‍රියා කිරීම ශ්‍රද්ධාවෙහි ලක්ෂණයයි. අන්ධ විශ්වාසයෙන්, අනවබෝධයෙන් ක්‍රියා කිරීම බුදු දහම අගය නොකරයි. කරුණු දැනගෙන අවබෝධයෙන් විචාරශීලීව ක්‍රියා කිරීම අගයයි. ඒ තුළින් ඔහුට බුද්ධ රත්නය, ධර්ම රත්නය, සංඝ රත්නය කෙරෙහි මෙන් ම කර්මය, කර්ම ඵලය කෙරෙහි අවබෝධයක්, විශ්වාසයක් ගොඩ නැගෙයි. එය ඔහුට ලෞකික මෙන් ම ලෝකෝත්තර ජීවිතයේ සුවපත් භාවය සඳහා පදනම නිර්මාණය කරයි.

ක්‍රියාකාරකම

01. ශ්‍රද්ධාව යනු කුමක් දැයි සරලව පැහැදිලි කරන්න.

02. අමූලිකා ශ්‍රද්ධාවට වඩා ආකාරවතී ශ්‍රද්ධාවෙහි දැකගත හැකි වෙනස ගෙනහැර දක්වන්න.

03. ශ්‍රද්ධාවෙහි ප්‍රභේද අතරින් දෙකක් විස්තර කරන්න.

පැවරුම

- බුදුරදුන් පිළිබඳව ඔබ තුළ ඇති වූ සැදැහැති සිතිවිල්ලක් කවියට නගන්න.

පුහුණුවට

"කතමාච ගහපති සද්ධා සම්පදා ඉධ ගහපති අරිය සාවකෝ සද්ධෝ හෝති සද්දහති තථාගතස්ස බෝධිං ඉතිපි සෝ භගවා අරහං සම්මා සම්බුද්ධෝ විජ්ජාචරණ සම්පන්නෝ සුගතෝ ලෝකවිදූ අනුත්තරෝ පුරිසදම්ම සාරථී සත්ථා දේවමනුස්සානං බුද්ධෝ භගවා'ති. අයං වුච්චති ගහපති සද්ධා සම්පදා"

(අංගුත්තර නිකාය, ව්‍යග්ඝපජ්ජ සූත්‍රය)